

دموکراسی در عمل

ملاحظه ای در باره رای دادگاه برآیویک در اسلو

کامران صادقی

چند روز پیش دادگاهی در اسلو، پایتخت نروژ به شکایت آندرس برینگ برایویک از شرایط زندانی که در آن بسر می برد، رسیدگی کرد و بخشا به نفع او رای داد.

برایویک دارای افکاری به غایت ارتجاعی و فاشیستی است. او در سال ۲۰۱۱ در یک روز ۷۷ نفر را که اکثر آنان از جوانان حزب سوسیال دموکرات نروژ بودند، در یک اردوگاه تابستانی به قتل رساند. پس از دستگیری و محاکمه به ۲۱ سال محکوم شد. حال نزدیک به پنج سال است که در یک سلول انفرادی زندانی است.

وسعت سلول برآیویک ۳۱ متر مربع است و از امکاناتی برای کار و ورزش برخوردار است. سلول دارای تله ویزیون و یک دستگاه بازیهای کامپیوتری می باشد. تماس برآیویک با دنیای خارج محدود است و نامه های او کنترل می شود.

با این وجود، کسی که با سببیت و شقاوتی کم نظیر ده ها انسان را به قتل رسانده، به خاطر پایمال شدن حقوق انسانی خود در زندان، به طور عمده به خاطر بودن در سلول انفرادی و در انزوا قرار داشتن، به دادگاه شکایت می کند.

نکته ای که مرا بر آن داشت تا این یادداشت کوتاه را بنویسم، حکم دادگاه مربوطه در رابطه با این شکایت است. دادگاه برآیویک را محق می داند و تائید می کند که "شرایط زندان آندرس برینگ برآیویک ماده ۳ کنوانسیون حقوق بشر را زیر پا می گذارد". و تاکید می کند که "ممنوع بودن رفتار غیر انسانی و تحقیر آمیز یک ارزش پایه ای در یک جامعه دموکراتیک است. این ارزش تحت هر شرایطی - در برخورد به تروریست ها و قاتل ها هم - معتبر است".

این حکم گرچه برای بازماندگان انسان هائی که بدست برآیویک به قتل رسیده اند، دردآور و شوکه کننده است، اما بر یک اصل دموکراتیک انگشت می گذارد و آن "حقوق برابر و سلب ناپذیر" هم انسان ها است. حقوق بشر برای انسانی با مشخصات برآیویک هم معتبر است و او

حق دارد به آن‌ها استناد کند و از آن‌ها بهره‌مند گردد.

برآیویک یک جنایتکار است و غیر انسانی‌ترین افکار و اعمال را در پرونده خود دارد. او زخم عمیقی بر پیکر جامعه وارد کرده است. اما رفتار جامعه دموکراتیک نسبت به او از جنس دیگری است، ملهم از احترام به حقوق بشر است، قانونمند است، انسانی است.

جوامع استبدادی و به ویژه آنهایی که مانند میهن ما در چنبر استبداد دینی اسیرند، از موهبت برخورداری از چنین منطقی و نفس کشیدن در فضای بدون تبعیض، محرومند. تلاش برای شکستن سد این استبداد و حاکم شدن منطق دموکراسی و حقوق بشر، وظیفه تاریخی روشنفکران و آزادی خواهان این جوامع است.